

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jaroslav Folta

Němečtí matematici a československý region

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 39 (1994), No. 3, 165--173

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137815>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1994

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Němečtí matematici a československý region

Jaroslav Folta, Praha

V roce 1990 uplynulo sto let od založení DMV (Deutsche Mathematiker Vereinigung). Dr. Michael Toepell z Ústavu pro dějiny přírodních věd mnichovské univerzity připravil a DMV vydalo k tomuto výročí úplný seznam členů této společnosti od jejich počátků do r. 1990 už včetně členů někdejší Mathematische Gesellschaft DDR.¹⁾ Jak autor v úvodní několikastránkové studii uvádí, oddělila se tato společnost v r. 1890 od Společnosti německých přírodovědců a lékařů (zal. 1822), v níž měla od roku 1843 svou vlastní sekci. V roce 1921 se od ní oddělil ještě Reichsverband deutschen mathematischer Gesellschaften und Vereine a v následujícím roce ještě Gesellschaft für angewandte Mathematik und Mechanik. Tím, že vznikly ještě Deutsche physikalische Gesellschaft a později též Gesellschaft für technische Physik a Deutsches Verein zur Förderung des mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht, stávala se DMV stále více společností převážně vysokoškolských učitelů matematiky. Vedle toho až do nástupu fašismu nebyla zdaleka jen německou společností; bylo v ní zastoupeno členstvo z 39 zemí, z toho bylo 69 členů z USA, 50 z Japonska a 142 z východoevropských zemí. Z 1092 členů žilo v roce 1931 přes 450 mimo území Německa. (!)

Toepellův seznam obsahuje 5480 jmen matematiků, z toho 2601 žijících. 2879 je pak těch, kteří od r. 1890 do r. 1991 zemřeli nebo (což jsou asi výjimky) ukončili členství v DMV.²⁾

Je nepochybné, že v seznamu jsou zahrnuti i matematici druhé poloviny 19. století. Snad nejstarším z nich je Karl Weierstrass (1815–1897) a je uveden i jeden ze zakládajících členů L. Kronecker (1823–1891). Přesto při podrobné prohlídce seznamu zjišťujeme, že rozhodně ne všichni dnešní vysokoškolští profesori matematiky z Německa jsou členy DMV, protože v seznamu někteří chybějí.

Vedle přesných dat a míst narození a úmrtí obsahuje seznam plné jméno (u některých i pseudonym, nebo dvojí užívané příjmení), dále vročení a místa studia, promoce (někdy s údajem vedoucího práce), habilitace, profesury, místa působení. Nakonec se uvádí údaj o vstupu do Společnosti a označení, zda v době sestavení seznamu člen ještě žil. V seznamu se ovšem vyskytují jedinci, u kterých sestavitel nebyl schopen

---

¹⁾ *Mitgliedergesamtverzeichnis der Deutschen Mathematiker-Vereinigung 1890–1990*, MICHAEL TOEPELL (ed.), München DMV 1991, 440 str.

²⁾ Máme-li být přesní, pak se do velmi pečlivě provedeného seznamu pochopitelně vloudily chyby. Např. SIEGFRIED GOTTWALD je v seznamu uveden dvakrát, takže statistické údaje je třeba brát se statistickou přesností.

RNDr. JAROSLAV FOLTA, CSc. (1933), abs. MFF UK, em. věd. pracovník oddělení dějin přírodních věd a techniky Historického ústavu AV ČR, tč. vedoucí oddělení dějin techniky Národního technického muzea v Praze, Kostelní 42, 170 78 Praha 7.

nalézt data z doby po roce 1938 nebo po roce 1944/45, kdy řada cizinců přestala být členy DMV.

Není bez zajímavosti, že mezi členy DMV je i mnoho osob nějakým způsobem (třeba jen místem narození) spojených s českým a slovenským regionem. Výběr z tohoto soupisu podstatně doplňuje doposud jediný seznam německých matematiků působících v našich zemích.³⁾ Ukazuje zároveň na značnou migraci matematiků způsobenou společenskými otřesy dvacátého století. To je ovšem možné pozorovat i na celé členské základně DMV.

Mezi členy nalezneme nejen některé naše významné matematiky 19. století, ale i několik německých matematiků, kteří studovali matematiku v Praze v 60. až 80. letech tohoto století.

Vztah zdejší matematiky (zdejších matematiků) k matematice německého prostředí má nepochybně mnoho vrstev a nelze ho redukovat jen na období 1938–1945. Bezsporu je zde dlouhé „habsburské“ období s bilinkvou našich matematiků, dále doba 1918–1933, kdy vyhraněné národnostní pocity bránily bližším kontaktům. Následuje období, kdy se zdejší prostředí stávalo na určitou dobu azylem pro některé německé učence, pro něž byl pobyt doma nebezpečný. Ani období po roce 1945 neznamenal nikdy úplné zastavení odborných kontaktů s matematikou v obou tehdejších německých státech; a i v tomto období bude třeba vyjasnit některé etapy, v nichž byl styk živější a znamenal přínos pro obě strany.

Výtah z Toepellova seznamu, který zde předkládám, má jen upozornit na jména a dobu působení těch německých matematiků, kteří byli s československým regionem nějak spojeni. Bližší data v rozsahu jedné až šesti řádek nalezneme hlubší zájemce v citované publikaci. Výtah je rozdělen na dvě části. V první (I.) uvádím matematiky, kteří u nás působili. Odděluji ty členy DMV, kteří se ve zdejším prostředí jen narodili a celé matematické vzdělání získali už mimo naše území a ani se nesnažili zde ve své profesi působit. Z přibližně 164 je jich 65 (II.).

Ještě je třeba poznamenat, že české obce jsou v Toepellově seznamu uváděny ve tvaru, v jakém jsou zachyceny v kartotékách a seznamech DMV. V tomto výtahu jsou použity dnešní tvary místních jmen.⁴⁾

---

³⁾ Srv. Q. VETTER, *Šest století matematického a astronomického učení na universitě Karlově v Praze*, Praha, Věstník KČSN, tř. mat.-přír., roč. 1952, č. XIV, též jako separát. Zde jsou němečtí matematici zahrnuti do celkového seznamu matematiků a astronomů, kteří působili na UK. Seznam samozřejmě vynechává ostatní školy a Moravu. Tento seznam byl Vetrovi východiskem i pro další články.

Seznam MAXE PINLA *Kollegen in einer dunklen Zeit* (viz Jahresbericht der Deutschen Mathematiker Vereinigung Bd.: 71 (1969), str. 167–228; 72 (1971), str. 165–189; 73 (1971/2), str. 153–208; 75 (1974), str. 166–208; 77 (1976), str. 161–164) uvádí mezi 129 matematiky, které zasáhla válka a fašismus, rovněž 15 osob působících nějak v Praze. Je s podivem, že třeba u osoby G. PICKA, který byl ve svých 80 letech zavlčen do koncentračního tábora v Terezíně, nenajdeme žádný nekrolog.

⁴⁾ V závěru soupisu je uveden seznam knihoven, seznam matematických pracovišť a dále podniků (většinou vydavatelských) a škol, které byly členy DMV, spolu s vročením jejich vstupu. Za pomoc při vyhledání českých místních jmen děkuji dr. Zd. Boháčovi, CSc. z Historického ústavu AV ČR.

I.

- ADLER AUGUST, 24. 1. 1863 Opava, st. Vídeň, 1891 něm. reálka Plzeň, 1895 Praha, 1901–6 něm. tech. Praha; 17. 10. 1923 Vídeň.
- ARMSEN PAUL EDUARD ROBERT, 16. 12. 1906 Reval, st. Tartu, Hamburk, Mnichov, 1943–5 něm. univ. Praha, 1947 Bamberg, 1953 Johannesburg.
- BERWALD LUDWIG, 8. 12. 1883 Praha, stud. Mnichov, 1919 hab. něm. univ. Praha, 1922 mř. prof., 1927–39 ř. prof. něm. univ. Praha, 1941 deport. Lodž; 20. 4. 1942 gheto Lodž.
- BIERMANN OTTO, 5. 11. 1858 Těšín, stud. Praha, Vídeň, Berlín, 1883 hab. univ. Praha (1889 gymn. Klagenfurt), 1890 něm. reál. Praha, 1891 mř., 1894 ř. prof. něm. tech. Brno; 28. 4. 1909 Brno.
- BLASCHKE WILHELM, 13. 9. 1885 Štýrský Hradec, stud. Št. Hradec, Vídeň, Bonn, Pisa, Göttingen, 1913–15 mř. prof. něm. tech. Praha; 17. 3. 1962 Hamburk.
- BOBEK KARL, 25. 2. 1855 Lhotka, stud. Praha, Lipsko, 1883 hab. něm. tech. Praha, 1893 mř. prof. něm. univ. Praha; 15. 12. 1899 Praha.
- BUNICKIJ (také BUNITZKY) EUGENIJ, 16. 6. 1874 Oděsa, prof., Praha; 7. 8. 1952 Praha.
- CARDA KARL, 6. 4. 1870 Vídeň, stud. Vídeň, Lipsko, 1901 doc. Vídeň, 1896 as. tech. Brno, 1902 as., 1905 mř. prof. tech. Vídeň, 1907–1939 ř. prof. něm. tech. Praha; 12. 11. 1943 Praha.
- CARNAP RUDOLF, 18. 5. 1891 Ronsdorf u Barmen, 1931–36 mř. prof. něm. univ. Praha; 14. 9. 1970 Chicago.
- CZUBER EMMANUEL, 19. 1. 1851 Praha, stud. něm. tech. Praha, 1876 hab. tamtéž, 1875–76 reálka Praha, 1886–91 ř. prof. apl. mat. něm. tech. Brno; 29. 8. 1925 Gnihl.
- EINSTEIN ALBERT, 14. 3. 1879 Ulm, 1911 ř. prof. něm. univ. Praha; 18. 4. 1955 Princeton.
- ESCHLER HANS, 14. 9. 1883 Josefov, stud. tech. a univ. Praha, 1901 reálka Teplice, zemský šk. inspektor Praha, 1940 Šumperk.
- FANTA ERNST, 1878 Vídeň, 1906 doc. něm. tech. Brno, 1910 hab., 1918 mř. prof. tech. Brno, 1919 mř. prof. tech. Vídeň.
- FIEDLER WILHELM, 3. 4. 1832 Chemnitz, 1864–67 tech. Praha; 19. 11. 1912 Zürich.
- FINGER JOSEF, 1. 1. 1841 Plzeň, stud. univ. Praha, 1874 prom., 1875 hab., 1875–90 soukr. doc. univ. Vídeň, 1865–1870 učitel reálky Loket, 1870 Lublaň, Vídeň, 1878–1910 prof. tech. Vídeň; 6. 5. 1925.
- FISCHER ALEXANDER, 20. 4. 1891 Hodonín, stud. tech. Vídeň, knihovník Kolben–Daněk Praha.
- FISCHER ERNST, SIGISMUND, 12. 7. 1875 Vídeň, stud. Vídeň, Berlín, Zürich, Göttingen, 1904 hab., 1910 mř. prof. Brno, 1911 Erlangen; 14. 11. 1956 Köln.
- FRANK PHILIPP, 20. 3. 1884 Vídeň, stud. Vídeň, Göttingen, 1912 mř. prof., 1917–1938 ř. prof. něm. univ. Praha; 21. 7. 1966 Cambridge, Mass.
- FREUNDLICH (také FINLAY-FREUNDLICH) ERWIN FRITZ, 29. 5. 1885 Biebrich, stud. tech. Berlín, univ. Göttingen, Lipsko, 1912 prof. Berlín, 1920 hvězd. Postupim, 1933 prof. univ. Istanbul, 1936 prof. něm. univ. Praha, 1939 hvězd. St. Andrews.
- FUNK PAUL, 14. 4. 1886 Vídeň, stud. Tübingen, Göttingen, Vídeň, 1915 hab. něm. univ. Praha, 1921 mř. prof., 1929–45 ř. prof. něm. tech. Praha; 1969.
- GENTZEN GERHARD, 24. 11. 1909 Greifswald, 1943–45 doc. něm. univ. Praha; 4. 8. 1945 Praha.
- GÖRIG A., pojišť. technik Praha, 1925 Grulich (Orlické hory), 1926 Praha.
- GRÜNWARD ANTON KARL, 23. 11. 1838 Praha, stud. Praha, 1863 hab. tech. Praha, 1863 as., 1870 mř., 1881 ř. prof. něm. tech. Praha; 2. 9. 1920 Praha.
- GRÜNWARD JOSEF, 11. 4. 1876 Praha, stud. Praha, Göttingen, 1898 prom. Praha, pak Vídeň, 1906 mř. prof. něm. univ. Praha; 1. 7. 1911 Praha.

- HAMEL GEORG, 12. 9. 1877 Düren, stud. Cáchy, Berlín, Göttingen, 1905–12 ř. prof. tech. Brno; 4. 10. 1954 Landshut.
- HOCEVAR FRANZ, 1853 Möttling, stud. Vídeň, 1874 as. tech. Vídeň, 1871–91 prof. gym. Innsbruck, 1883 hab. univ. Innsbruck, 1891 mř., 1894 ř. prof. tech. Brno, 1895 ř. prof. tech. Štýrský Hradec; 19. 6. 1919 Štýrský Hradec.
- HOLZER LUDWIG JOHANN, 10. 6. 1891 Vorau, stud. univ. Štýrský Hradec, 1920 as. něm. tech. Brno, 1925–35 doc. Štýrský Hradec, 1935–41 tech. Vídeň, 1941–48 Štýrský Hradec, 1952 Rostock.
- HRONEC JUR, 17. 5. 1881 Gočov, stud. Klausenburg, Göttingen, Berlín, Gießen, 1912–22 gymn. Kežmarok, 1923 hab. univ. Praha, 1924–28 mř. prof., 1928–38 ř. prof. tech. Brno, 1938 rektor tech. Košice, 1939 Martin, 1939–50 prof. univ. Bratislava; 1. 12. 1959 Bratislava.
- JAKOBI ROBERT, 16. 5. 1913 Obrnice u Mostu, stud. univ. a tech. Praha, 1938 st. zk. Praha, 1939 šk. služba v odtrženém území, 1940 tech. Braunschweig atd.
- JANISCH EDUARD, 12. 9. 1868 Vídeň, stud. Vídeň, Berlín, Štrasburk, 1899–1901 prům. šk. Brno, 1901 mř., 1904 ř. prof. něm. tech. Praha; 11. 8. 1915 Vídeň.
- JUNG FRANZ, 14. 5. 1872 Vrchlabí, stud. něm. univ. Praha, 1898 as., 1904 hab. něm. tech. Praha, 1905–46 Vídeň; 3. 12. 1957 Vídeň.
- KIRCHHEIM BERND, 23. 1. 1964 Výmar, 1983–85 stud. univ. Praha, 1985–86 univ. Bratislava, 1986–87 Praha, 1988 as. Bratislava.
- KOPECNY JOSEF, 1877 Trnava, prokurista Slovenské pojišťovny Bratislava.
- KOWALEWSKI GERHARD, 27. 3. 1876 Alt-Järshagen, stud. Královec, Greifswald, Lipsko, 1909 ř. prof. něm. tech. Praha, 1912 něm. univ. Praha do 1920, 1939–45 něm. univ. Praha; 21. 2. 1950 Gräfelting.
- KRAUS FRITZ, 28. 4. 1903 Teplice, stud. lék. něm. univ. Praha, 1930–33 as., 1933–35 stud. matem. něm. univ. Praha, 1937 prom. (lék.) tamtéž, 1939 Teplice, 1940–45 as. mat. něm. tech. Praha, 1945 hab., později lékař v Lindenbergu/Augsburgu.
- KREUTZINGER RUDOLF, 5. 1. 1889 Brno, 1928 prom. Brno, as. něm. tech. Brno, 1931 hab., 1935 mř. prof., 1941 ř. prof. něm. tech. Brno; 1960.
- KUSLIK I., ? Bratislava (minist. sekretář) ?
- KÜPPER CARL, 10. 3. 1828 Düsseldorf, 1867–98 prof. něm. tech. Praha; 15. 9. 1900 Bonn.
- LAMMEL ERNST, 24. 5. 1908 Grosspriesen, do 1945 prof. něm. tech. Praha a Tutzing, 1950 prof. univ. Tucuman, 1958 Tutzing; 1961 Gauting u Mnichova.
- LERCH MATYÁŠ, 20. 2. 1860 Milínov u Sušice, stud. tech. Praha, univ. Berlín, 1886 hab. tech. Praha, do 1896 as. a doc. tech. Praha, 1896–1906 ř. prof. univ. Fribourg ve Švýcarsku, 1906–1920 tech. Brno, 1920 univ. Brno; 3. 8. 1922 Sušice.
- LIBICKY ANTON, reál. šk. Hradec Králové.
- LÖWIG (později LOWIG) HEINRICH, 29. 10. 1904 Praha, stud. Praha, 1928 prom., 1931–34 pom. síla, 1935 habil. a soukr. doc. na něm. univ. Praha, 1934–39 prof. něm. stř. škol Litoměřice, Liberec, Frývaldov, 1939 opět něm. univ. Praha; 1948 Austrálie, Kanada.
- LOEWNER KARL (také CHARLES), 29. 5. 1893 Lány, stud. něm. univ. Praha, 1917 prom., 1920–23 as. něm. univ. Praha, 1923 hab. Berlín, 1923–28 soukr. doc. Berlín a souč. 1928 mř. prof. univ. Köln, 1930–34 mř., 1934–39 ř. prof. něm. univ. Praha, 1939 USA; 8. 1. 1968 Stanford.
- LOMMATZSCH KLAUS, 25. 7. 1936 Neukuddezow, 1961–64 aspirantura univ. Praha, prom. 1963 v Praze, 1971 hab. Berlín.
- MACK KARL, 11. 5. 1882 Vídeň, stud. Vídeň, 1916 mř. prof. něm. tech. Praha, 1920–43 ř. prof. tamtéž; 15. 4. 1943 Praha.

- MANDL MAX, 2. 8. 1859 Prosenice u Lipníka n. B., stud. Vídeň, 1885 prom. Heidelberg, 1890 Londýn, Oxford, Cambridge, 1891 Berlín, 1892 prof. reál. šk. Prosenice, 1903 reál. šk. Lublaň, 1909 Vídeň; září 1910 Lublaň.
- MARUHN KARL PETER HEINRICH, 5. 12. 1904 Chemnitz, stud. Lipsko, Tübingen, 1931 statistik Lipsko, 1935–44 věd. prac. leteckého pokus. ústavu Berlín Adlershof, 1937 hab. tech. Berlín, 1944–45 doc. něm. univ. Praha, 1945–49 prof. univ. Jena, 1949–59 tech. Drážďany, 1959 univ. Giessen, 1966 prof. univ. Waterloo (Kanada), 1973 emer. Giessen; 8. 2. 1976 Giessen.
- MASKA OTOKAR MARIA, 17. 7. 1886 Nový Jičín, stud. mat. Praha.
- MELAN ERNST, 16. 11. 1890 Brno, stud. něm. tech. Praha, 1919–21 as. tech. Berlín, 1922 hab. Vídeň, 1923 mř. prof. tech. Praha, 1925 ř. prof. tech. Vídeň.
- VON MISES RICHARD, 19. 4. 1883 Lvov, stud. Vídeň, 1906–08 ing. Brno, 1908 prom. tech. Vídeň, 1908 hab. tech. Brno, 1908–9 doc. Brno, 1909 Štrasburk, etc., 1934 Istanbul, 1939 USA; 14. 7. 1953 Boston.
- MOHR MAX ERNST, 20. 4. 1910 Ebersbach a. d. Fils, stud. Tübingen, Mnichov, Göttingen, 1942–45 doc. a mř. prof. něm. univ. Praha, pak tech. Berlín; 16. 5. 1989.
- MÜLLER WILHELM, 25. 9. 1880 Hamburk, stud. Štrasburk, Göttingen, Heidelberg, Lipsko, 1928 ř. prof. něm. tech. Praha, 1934 Cáchy, Mnichov; 1968.
- OPPENHEIM SAMUEL, 19. 11. 1857 Brunšperk u Frýdku-Místku, stud. Vídeň, 1899 reálka Praha a soukr. doc. astr. něm. univ. Praha, 1903 tit. prof., 1911 ř. prof. astr. univ. Vídeň; 15. 8. 1928 Vídeň.
- VON OPPOLZER EGON, 13. 10. 1869 Vídeň, stud. Vídeň, Mnichov, 1898 hab. něm. tech. Praha, 1897–1901 as. hvězd. něm. univ. Praha, 1901 mř., 1906 ř. prof. astr. univ. Innsbruck; 15. 6. 1907 Innsbruck.
- PANECK VICTOR, ing. Karlovy Vary, člen jen 1902–5.
- PELZ KAREL, 2. 10. 1845 Běleč, stud. tech. Praha, 1869 as. meteor. úst. Vídeň, 1870 něm. tech. Praha, 1875 reálka Těšín, 1876 reálka Štýrský Hradec, 1876 zároveň habil. tech. Št. Hradec, 1878 mř. 1881, ř. prof. tech. tamtéž, 1896 č. tech. Praha; 16. 6. 1908 Praha.
- VON PESCHKA GUSTAV ADOLF, 30. 8. 1830 Jáchymov, konstruktér strojírný Petershof, 1852 adjunkt, doc. a mř. prof. tech. Praha, 1857 ř. prof. tech. Lvov, 1863 Brno, 1882 tech. Vídeň; 29. 8. 1903 Vídeň.
- PEXIDER JOHANN WILHELM (také JAN VILÉM), 22. 12. 1874 Praha, stud. Praha, Vídeň, Paříž, Göttingen, 1898 prom. Praha, 1905 hab. univ. Bern, později soukr. doc. univ. Berlín.
- PICK GEORG, 10. 8. 1859 Vídeň, stud. Vídeň, 1882 hab. něm. univ. Praha, 1888–1892 mř., 1892–1929 ř. prof. něm. univ. Praha, 1929 emer. Vídeň, 1938 Praha; 26. 7. 1942 konc. tábor Terezín.
- PINL MAXIMILIAN (MAX), 17. 8. 1897 Duchcov, stud. Vídeň, 1936 hab. něm. univ. Praha, 1938–45 doc. něm. univ. Praha, 1940–43 věd. prac. Messerschmidt-Werke, 1943–45 Luftfahrt-Forschung-Anstalt Braunschweig, pak Köln, Greifswald, Pakistan atd.; 16. 9. 1978.
- POKORNÝ OLDŘICH, 8. 9. 1907 Suchdol, studující Praha (členem 1929–1936).
- PÖSCHL THEODOR, 6. 9. 1882 Štýrský Hradec, stud. Štýrský Hradec, Göttingen, 1912 mř., 1916 ř. prof. něm. tech. Praha do 1928; 1. 10. 1955 Rimini.
- RADON JOHANN, 16. 12. 1887 Děčín, stud. Vídeň, Göttingen, 1910 prom. Vídeň, 1911–14 as. něm. tech. Brno, pak Vídeň, Hamburk, Greifswald, Erlangen, Vratislav, Innsbruck; 25. 5. 1956 Vídeň.
- RAPP BERTHOLD, 24. 12. 1886 Polná, něm. reálka Moravská Ostrava, od 1939 neznámá adresa.

- RÖSSLER ALFRED (také FRED), 21. 2. 1903 Žatec, stud. tech. Praha, 1933 prom. něm. univ. Praha, 1926–38 as. něm. tech. a univ. Praha, 1938 hab. něm. tech. Praha, 1938–45 doc. něm. tech. a univ. Praha, 1947 Pasov, Cáchy atd..
- ROGEL FRANZ, 18. 8. 1852 Klagenfurt, stud. Št. Hradec, stav. ing., 1889 prům. šk. Brno, 1893 stav. škola Höxter a. W., pak Barmen, Mittweida, Limbach, Klagenfurt.
- ROHRBACH HANS, 27. 2. 1903 Berlín, stud. Berlín, Filadelfie, 1941 mř., 1942 ř. prof. něm. univ. Praha, pak 1946 Mainz, North Carolina, Mainz.
- RUTH FRANZ, 17. 10. 1850 Stockerau, stud. Št. Hradec, 1895 ř. prof. geod. něm. univ. Praha do 1904; 29. 8. 1905 Nauheim.
- RUZICKA MICHAEL, 9. 9. 1964 Forst, 1983–8 stud. univ. Praha, pak Lipsko, Bonn.
- VON SANDEN KURT BERNHARD, 7. 8. 1885 Neustrelitz, stud. Karlsruhe, Gdansk, 1909–10 as. Brno, pak Kiel, Karlsruhe; 1976.
- SCHELLER ARTHUR, 3. 5. 1876 Prosenice u Lipníka n. B., stud. Praha, 1897–1902 as. hvězd. Hamburk a Praha, 1902 adjunkt, 1909 doc., 1913–17 hvězd. Praha, 1918 mř. prof., 1925 ř. prof. astr. univ. Innsbruck; 23. 9. 1929.
- SCHMID WILHELM, 21. 12. 1888 Prosenice u Lipníka n. B., stud. 1906–10 tech. Brno a univ. a tech. Vídeň, 1910 as., 1939 hab. tech. Brno, 1940 ř. prof. tech. Drážďany, pak Freiberg; 31. 5. 1963.
- SCHOBLIK FRIEDRICH, 14. 7. 1901 Stálky u Vranova n. D., stud. univ. Vídeň, 1933 prom. univ. Praha, 1926 as., 1939 doc. něm. tech. Brno; 1944 mizí.
- SCHRUTKA LOTHAR, EDLER V. RECHTENSTAMM, 25. 6. 1881 Černovice (Moldavsko), stud. Vídeň, Göttingen, Berlín, po půs. ve Vídni 1912 mř., 1917–25 ř. prof. něm. tech. Brno, pak Vídeň; 22. 5. 1944 při náletu na Vídeň.
- SCHWERDTFEGER HANS W. E., 9. 12. 1902 Göttingen, stud. Lipsko, Göttingen, 1930–33 pom. as. Göttingen, 1936–39 Praha, Zürich, Grenoble, 1939 as. fyz. univ. Sydney, 1940–47 univ. Adelaide, 1948–57 univ. Melbourne, Kingston (Kanada), Montreal, 1985 Adelaide; 26. 6. 1990.
- SELIWANOFF (také SELIVANOV) DEMETRIUS (DIMITRIJ FEDOROVÍČ), 17. 2. 1855 Gorodišče, stud. St. Petersburg, Berlín, Paříž, 1885 doc. univ. a tech. St. Petersburg, 1905 mř., 1906–22 ř. prof. univ. St. Petersburg, 1923 univ. Praha; 5. 4. 1932 Praha.
- SOBOTKA JAN (také JOHANNES), 2. 9. 1862 Řepník, stud. Praha, Curych, Vratislav, 1897–9 mř. prof. tech. Vídeň, 1899–1904 ř. prof. č. tech. Brno, 1904 univ. Praha; 10. 5. 1931 Praha.
- STEIN LISE, dr. Most (členka 1931–1934).
- STUDNÍČKA FRANTIŠEK JOSEF, 27. 6. 1836 Janov u Soběslavi, stud. Vídeň, prom. Vídeň, 1862 gymn. Č. Budějovice, 1864 doc., 1866 ř. prof. č. tech. Praha, 1871 prof. univ. Praha; 21. 2. 1903 Praha.
- TAKAČ PETER, 29. 12. 1958 Rimavská Sobota, 1977–82 stud. univ. Praha, 1982 dipl. tamtéž, 1982–4 stud. univ. Vídeň, 1984 prom. tamtéž, 1986 prom. Minnesota a doc. Vanderbilt univ. Nashville.
- TAUBER ALFRED, 5. 11. 1866 Bratislava, půs. Vídeň do 1933, 28. 6. 1942 deport. do konc. tábora Terezín, kde zemřel 26. 7. 1942.
- TESAR LUDWIG, 6. 7. 1879 Brno, stud. Vídeň, pak tech. as. u železnic, reálka Vídeň, pak vyšší reálka Prosenice u Lipníka, 1905 reálka Olomouc, 1909 opět Vídeň.
- TIETZE HEINRICH FRANZ FRIEDRICH, 31. 8. 1880 Schlein, stud. univ. Mnichov, Göttingen, Vídeň, 1908 doc. univ. Vídeň, 1910 mř., 1913 ř. prof. tech. Brno, 1919 prof. univ. Erlangen, 1925–50 univ. Mnichov; 17. 2. 1964 Mnichov.
- VARGA OTTO, 22. 11. 1909 Szepetnek, stud. Vídeň a univ. Praha, 1933 st. zk. Praha, 1934 prom. Praha, 1937 hab. Praha, pak Poprad, Kološvár, 1942–7 prof. univ. Debrecen, 1959 tech. Budapest; 14. 6. 1969.

- WAELSCH EMIL, 9. 4. 1863 Praha, stud. Praha, Lipsko, Erlangen, 1890 hab. Praha, 1895–8 mř., 1898 ř. prof. něm. tech. Brno; 5. 6. 1927.
- WEISS WILHELM, 3. 2. 1859 Řitka, stud. Praha, Lipsko, Erlangen, 1887 as., 1894 hab., 1897 mř., 1900 ř. prof. něm. tech. Praha; 18. 6. 1904 Praha.
- WEITZENBÖCK ROLAND, 26. 5. 1885 Kremsmünster, stud. voj. tech. Mödling, 1905–12 voj. služba, 1912 hab. Vídeň, doc. Štýrský Hradec, 1918 mř., 1920 ř. prof. Praha, 1920 Štýrský Hradec, 1925 univ. Amsterdam; 24. 7. 1955 Zelhem.
- WEYR EMIL, 31. 8. 1848 Praha, stud. Praha, Milán, 1866–8 as., 1871 mř. prof. tech. Praha, 1875–94 prof. univ. Vídeň; 25. 1. 1894 Vídeň.
- WEYRICH RUDOLF, 19. 1. 1894 Witten, stud. Vratislav, Rostock, posléze 1925–1945 ř. prof. něm. tech. Brno.
- WINTERNITZ ARTUR, 16. 6. 1893 Oxford, 1917 prom. Praha, 1921 hab. něm. univ. Praha, 1931 mř. titul. prof. něm. univ. Praha; 9. 7. 1961 Scuol, Švýcarsko.
- WOLLETZ KARL, 1873 Lang-Enzersdorf u Vídně, stud. něm. univ. Praha, prof. gymn. Krems; 1906 Vídeň.
- ZAHRADNÍK KAREL (DRAGUTIN), 16. 4. 1848 Litomyšl, stud. Praha, 1872 as. čes. tech. Praha, 1874 prom. Praha, 1876–1900 prof. univ. Záhřeb, 1900 prof. čes. tech. Brno; 15. 4. 1916 Brno.
- ZAPLETAL JOSEF, 30. 8. 1902, studující Brno (člen 1926–1929).
- ZECH THEODOR, 16. 3. 1907 Hamburk, stud. Tübingen, Hamburk, Göttingen, 1932 as. tech., 1940 habil. tech. Darmstadt, 1941 něm. univ. Praha, 1943 Dessau, 1951–55 tech. Darmstadt.
- ZELBR KARL, 1854 Oszlan, stud. Vídeň, 1884 as. habil. hvězd., teor. astr. a knihovna něm. tech. Brno; 13. 5. 1900.
- ZIMMERMANN EDUARD, 20. 10. 1896 Krásný Dvůr u Podbořan, 1923 prom. něm. univ. Praha, pak obch. akad. Liberec.
- ZUPANČIĆ (zprvu SUPPANTSCHITSCH) RICHARD, 22. 12. 1878 Lublaň, stud. Vídeň, Göttingen, Paříž, 1901 as. tech. Vídeň, 1903 uč. reálky Praha, 1904 Vídeň, 1912 doc. tech. Vídeň, 1919 prof. univ. Lublaň.
- ZSIGMONDY KARL, 27. 3. 1867 Vídeň, stud. Vídeň, Berlín, Göttingen, Paříž, pak půs. Vídeň, 1905 ř. prof. něm. tech. Praha, 1906 opět Vídeň; 16. 10. 1925 Vídeň.

II.

- BASCH ALFRED, 9. 10. 1882 Praha, stud. Vídeň, od 1939 USA, 1948–54 Vídeň; 26. 8. 1958 Vídeň.
- BERGER ALFRED, 16. 2. 1882 Brno, půs. Vídeň; 10. 3. 1942 Vídeň.
- BLASCHKE ERNST, 13. 8. 1856 Místek, půs. Vídeň; 30. 10. 1926 Vídeň.
- BLUMENTHAL LUDWIG OTTO, 20. 7. 1876 Frankfurt a. M., 1905–33 prof. Aachen; 12. 11. 1944 Terezín.
- BRAUNER CARL, 20. 12. 1897 Domašov n. Bystřicí, půs. Štýrský Hradec; 26. 7. 1952 Štýrský Hradec.
- DIEROLF SUSANNE, 16. 7. 1942 Bratislava, půs. Mnichov, Trier.
- DOLEŽAL EDUARD, 2. 3. 1862 Moravské Budějovice, půs. Vídeň a Loeben; 7. 7. 1955 Baden u Vídně.
- ECKHART (také ECKHARD) LUDWIG, 28. 3. 1890 Želetice, půs. Vídeň; 5. 10. 1938 Vídeň.
- ELSTER KARL-HEINZ, 3. 8. 1931 Měděnec, půs. Merseburg, Ilmenau.
- FISCHER FERDINAND, ?, Mariánské Lázně (1942–5) ?.

FISCHER ROLAND, 15. 9. 1945 Horní Věstonice, pús. Vídeň, Salcburk, Klagenfurt.
FRUCHT ROBERT, 9. 8. 1906 Brno, stud. Berlín, pak poj. matem. Terst.
GERSTNER OTTO, 11. 8. 1935 Praha, pús. Erlangen, Mnichov.
GÖDEL KURT, 28. 4. 1906 Brno, pús. Vídeň, Princeton USA; 14. 1. 1978 Princeton.
GRIMEISEN GERHARD, 24. 5. 1921 Ústí n. L., pús. Greifswald, Heidelberg, Erlangen, Stuttgart, též USA.
DE GROOTE HANS FRIEDRICH, 14. 12. 1944 Brno, pús. Heidelberg, Darmstadt, Konstanz, Tübingen, Frankfurt.
GROSSER SIEGFRIED, 12. 11. 1931 Podmokly, stud. Vídeň, pak pús. Berkeley, Ithaca, Minnesota, Vídeň.
GÜNTTNER RÜDIGER, 20. 7. 1945 Nýrsko, pús. Hannover, Clausthal, Osnabrück.
HAAS ARTHUR, 30. 4. 1884 Brno, pús. Vídeň, Göttingen, Lipsko, 1936 Notre Dame Indiana; 20. 2. 1941 Chicago.
HAINZL JOSEF, 6. 1. 1934 Reiterschlag u Frymburka, pús. Tübingen, Freiburg, Kassel.
HAMMERSCHICK JOSEPH, 23. 10. 1937 Praha, pús. Gießen.
HELVERSEN-PASOTTO ANNA, 27. 11. 1944 Praha, pús. Berlín, Štrasburk, Bielefeld, Nice.
HERGLOTZ GUSTAV, 2. 2. 1881 Volary, stud. Vídeň, Mnichov, pús. Göttingen, Vídeň, Lipsko; 22. 3. 1953 Göttingen.
HERZ NORBERT, 11. 12. 1858 Olomouc, pús. Vídeň; 31. 1. 1927 Vídeň.
HOSCHEK JOSEF, 20. 2. 1935 Litice u Plzně, pús. Darmstadt.
HÜBNER OTTO, 12. 12. 1932 Liberec, pús. Stuttgart, Gießen.
JACENIAK IGOR, 30. 12. 1954 v Československu, Společnost pro matematiku a zpracování dat St. Augustin.
JUNEK HEINZ, 4. 2. 1944 Trutnov, pús. Postupim.
KEIMEL KLAUS, 22. 9. 1939 Znojmo, pús. New Orleans, Paříž, Tübingen, Tours, Darmstadt.
KINSKI ISOLDE, 5. 9. 1934 Jívka u Verněřovic, pús. Mnichov.
KLINGER HANS, 12. 4. 1926 Liberec, pús. Göttingen a Düsseldorf.
KRAUS GÜNTHER, 30. 6. 1943 Bratislava, pús. Mnichov.
KRAUS HELENE, 9. 3. 1936 Trutnov, pús. Postupim, Erfurt.
KUTZLER KURT, 17. 10. 1941 Ústí n. L., pús. Berlín, Mannheim.
MÄRZ ROSWITHA, 15. 10. 1940 Varnsdorf, pús. Chemnitz, Berlín.
MITTELBACH HENNING, 27. 7. 1940 Most-Kopisty, stud. univ. Tübingen, Mnichov, pús. Mnichov, Schweinfurt.
MÜLLER EMIL ADALBERT, 22. 4. 1861 Lanškroun, pús. Vídeň, Královec; 1. 9. 1927 Vídeň.
MÜLLER GERT HEINZ, 29. 5. 1923 Opava, pús. Štýrský Hradec, Curych, Paříž, Heidelberg.
MÜLLER MANFRED WOLFGANG, 6. 7. 1936 Písek, pús. Stuttgart, Dortmund.
NIETZSCH JOSEF, 19. 3. 1938 Česká Kamenice, pús. Berlín.
PFEIFFER HELMUT, 1. 10. 1933 Teplice, pús. Hannover.
PÖSCHL KLAUS, 22. 4. 1924 Praha, pús. Karlsruhe, Mnichov.
PUMPLÜN DIETER, 22. 12. 1932 Teplice, pús. Münster, Hagen.
PURKERT WALTER, 22. 1. 1944 Trutnov, pús. Berlín, Lipsko.
RECKNAGEL ROLF-DIETER, 21. 7. 1944 Mariánské Lázně, pús. Jena.
RELLA TONIO (také ANTON), 24. 3. 1888 Brno, pús. Vídeň, Štýrský Hradec; 8. 4. 1945 Vídeň.
RENELT HEINRICH, 7. 10. 1942 Děčín, pús. Halle.
ROTH PAUL, 7. 9. 1882 Brno, pús. Vídeň; 17. 1. 1925.

- SÄCKL HERWIG, 26. 11. 1944 Trutnov, pús. Würzburg, Regensburg.
- SCHLESINGER LUDWIG, 1. 11. 1864 Trnava, stud. Heidelberg, Berlín, pús. Berlín, Bonn, Kluž, Budapest, Giessen.
- SCHMIDT FRANZ, 1. 4. 1943 Česká Kamenice, pús. Dráždany.
- SCHOBER KARL, 8. 10. 1859 Šternberk na Moravě, stud. tech. Vídeň, pús. Vídeň, Terst, Innsbruck; 4. 9. 1899.
- SCHOBRIES ANNELIES, 13. 12. 1939 Trutnov, pús. Postupim, Berlín.
- SCHWARZ FRIEDRICH, 27. 2. 1937 Hartmanice, stud. Würzburg, pús. Würzburg, Saarbrücken, Paderborn.
- SCHWEIGERT DIETMAR, 20. 6. 1940 Chomutov, stud. univ. Berlín, tech. Vídeň, univ. Rutgers, pús. Kaiserslautern.
- STANGLER SIEGHART, 31. 12. 1943 Třebíč, stud. a pús. univ. Tübingen.
- STOWASSER ROLAND, 30. 12. 1930 Nejdek, pús. Bielefeld, Berlín.
- STRAMBACH KARL, 10. 5. 1939 Tábor, stud. Frankfurt, pús. Utrecht, Tübingen, Kiel, Erlangen.
- STUHLINK FRANZ GERHARD, 9. 8. 1930 Borovnice u Nové Paky, stud. Halle, pús. Halle, Magdeburg.
- TAUSSKY-TODD OLGA, 30. 4. 1906 Olomouc, pús. Göttingen, Vídeň, od 1934 USA a Anglie, 1977 emer. .
- THOMEIER SIEGFRIED, 19. 12. 1937 Ústí n.L., stud. Frankfurt, pús. Frankfurt, Aarhus, St. John (Kanada), Konstanz.
- VAHLEN KARL THEODOR, 30. 6. 1869 Vídeň, pús. Královec, Greifswald, Berlín; 16. 11. 1945 Praha.
- VORTISCH WILHELM, 24. 8. 1940 Praha, pús. Berlín.
- WILLHÖFT ODA, 3. 8. 1944 Opava, pús. Münster.

Na závěr této poznámky upozorněme na to, že do konce 19. století je věnována pozornost německým matematikům působícím v českých zemích v *Dějínách exaktních věd v českých zemích* organicky ve výkladu celkového vývoje matematiky u nás. Na tuto práci pak navazují stati: *K otázce rozsahu a personálního obsazení výuky matematiky na pražské universitě v letech 1882–1914* od L. Nového⁵⁾, stať *Matematika na pražské universitě v letech 1900–1918* (Folta, Mandlerová, Nový)⁶⁾ a teze *Beziehungen zwischen deutschen und tschechischen Mathematiker ab 1850*. (Folta)⁷⁾.

Data v Toepellově seznamu nebyla opravována, přestože v některých podrobnostech neodpovídají jiným pramenům; pouze tam, kde Toepell neuvedl datum a to bylo po ruce, bylo do seznamu doplněno.

⁵⁾ Viz: Zprávy Komise pro dějiny přírodních věd ČSAV, č. 17 (1964), str. 19–27.

⁶⁾ Viz: Acta Universitatis Carolinae — Historia Universitatis Carolinae Pragensis, Tom VIII, fasc. 2, Praha 1967, str. 7–43.

⁷⁾ Fachsektion Geschichte der Mathematik der Deutschen Mathematiker-Vereinigung. Sektionstagung Wuppertal 22.–26. 3. 1993 (M. TOEPELL, ed.), München 1993, 32–38.